

Mincsszebb, mint a komédiás élet!

Egy érdekes színész-família — Dédapától a dédunokáig —
Idősebb Latabár Kálmán és családja

Kevesen tudják, hogy a Biedermeier-kort emlékezetünkbe varázsló Várszínházból sohasem költözik ki egészen a művészet. Mikor az évad végén pihenni szélednek gyönyörű munkájuk után a színészek, egy színész ott marad a Várszínházban, egy

Négy és fél éves koromban a *Béla Julása* című operában egy gyermek-szerepet énekeltem olyan istenáldott hallással, hogy a város katonakapitányteret felrohant a nézőtérrel a színpadra, felkapott engem s fölmutatott a publikumnak: *«Meine Herrn und*

Latabár Kálmán

őreg, egykor híres színész, idősebb Latabár Kálmán, aki a színházban lakik, mert annak gondnoka. Meglátogattam a veterán művészt, hogy írjak róla azoknak, akiknek lelkét hosszú időn keresztül gyönyörködtette a színművészet gyönyörű eszközeivel.

Csak a régi magyar uri emberekről sugárzik annyi megejtő báj, a társas érintkezésnek oly finom, gazdag formája, mint idősebb Latabár Kálmánból. A daliás öreg színész jószágos, muzsikáló hangon felel kérdéseimre a legszebb magyar beszéddel.

— Hát arra kíváncsi, kedves öcsém, hogyan van az, hogy a Latabár-család minden férfi és sok nőtagja a XIX. század eleje óta színész? Nem tudja ezt senki. Én magam sem. Én azt hiszem, ez afféle öröklött vérbaj a családkban. Olyan betegség, amely ellen nincs szérum: mindegyikünknek színészé kell lennünk.

— Szegény boldogult atyám, Latabár Endre nyitja meg a sort. Mikor színész lett, nagyatyám kitagadta. Atyám a legnagyobb magyar színigazgató; 1836-tól 1873-ig színigazgató, a legkiválóbb színészeket nevelte az országnak s tömérdek drámat, operettet fordított.

— Ami az én pályafutásomat illeti, én már annyira színésznek születtem, hogy édesanyám — igen stilszerűen — a színházi öltözőjében hozott a világra.

Damen, hier ist ein Musik-Phänomen!

— Kitünő eredménnyel elvégezvén a gimnáziumot, kijelentettem atyámnak, hogy színész leszek. Atyám szörnyen megdöbbent, mert ő ügyvédet akart belőlem nevelni, hogy egy rég elvesztett, biharországi nemesi birtokot pereljek vissza. Haragjában a saját társulatába osztott be: én lettem az egyetlen *«némaszemélyzet»*, vagy színésznyelven: *«kukac»*. Szenvedtem, de türtem ezt a megalázó szerepet.

— Tizenhatéves koromban Balatonfüreden játszottunk atyám társulatával. Ott nyaralt akkor halhatatlan mesemondónk: *Jókai Mór*, aki elutazása előtt megkérte atyámat: adassa elő az ő kedvéért a *Dunanan apó és fia utazása* című darabot. Jókai kérésére szent parancs volt: másnapra kinttze atyám, a *Dunanan apó-t*. És ezzel virradt rám a szerencse csilaga. A *Patroclus* szerepét játszandó színész beteg lett, lemondta a szerepét. Oriási zavar, Jókai holnap utazik, a darabot adni kell! Egy ember mert *Patroclus* szerepébe beugrani: én. «No jó — mondotta édesapám, — játszd el. *De ha engem Jókai előtt kompromittálsz, agyonütlek!*»

— Egész előadás előtt és alatt irtózatúan trémáztam, szegény atyám velem drukkolt. Elénekeltem apámmal (*Dunanan apa*) az első duettet.

Utána kimegyünk. Hatalmas taps hív vissza a színpadra. Kimegyünk. És — egek! — mit látok? A nagy *Jókai* az első proscénium-páholyban legelől jár a tapsolással és azzal az istenáldotta jó arcával úgy mosolyog reám, ahogy csak ő tud. En nem láttam senkit, semmit, csak Jókait! Csak az ő tapsát hallottam. Az est folyamán többször kihívtak. Sikerem volt! Előadás után kiszaladtam a balatonfüredi parkba s az erdő fáinak kiáltoztam: *«Színész maradok! Színész maradok! Színész maradok!»* Midőn ismét be mentem a szinkörbe, megkérdeztem anyámat: meg volt-e velem elégedve. Ő szegény nem szólt semmit, csak egy könnyet morzsolt szét a szemében, azután befordult a másik szobába. Ez a könny nála azt jelentette: *Adieu, kuria!*... Én tehát színész maradtam.

— Azután össze-visszajártam a vidék nagy városait s mindenütt elismeréssel találkoztam. *Paulay Ede* 1883-ban felszerződtetett a Nemzeti Színházhoz bonvivánnak a *Halmi Ferenc* szerepeire. Míg élek, áldom azért *Paulay* emlékezetét. 1869-től 1910-ig állandóan játszottam, ebből 28 évet a Nemzeti Színháznál, ahol legjobb szerepeim: *Liliomfi*-ban a *Liliomfi*, *Figaro házasságá*-ban *Figaro*, a *Vízkereszt*-ben *Keszeg Andor* stb., stb. voltak. 23 év óta az Országos Magyar Színművészeti Akadémia titkára vagyok s ebben a tisztségemben művész-kollégáim érdekeiért dolgozom.

— *Árpád* fiam művészi pályafutásának már maga is tanuja, évek óta a Király Színházban aratja egyik sikert a másik után. Ugy bántam vele, mint az atyám énvelem: mikor megmondotta, hogy színész lesz, ki akartam tekerni a nyakát. Hiába: mégis színész lett. Sőt a fia — az unokám, *ifjabb Latabár Kálmán* — is színész lett, a Várszínház tagja, a budaiak kedvenc tánckomikusa. Mondom: a színész-tehetség öröklött családi nyavalya nálunk.

Idősebb Latabár Kálmán ezután karonfog, végigsétált a szobáin, megmutogatja antik műtárgyait, csaldjában olajba festett képeit, *Blaháné, Paulay Ede* és sok más színész, művész, író meleg dedikációju fényképeit s mikor elköszönök tőle, ezzel bucsuzik:

— Még csak azt írja meg kedves öcsém, hogy sokat szenvedtem a művészetért, de ha újra kezdeném az életemet, ismét színész lennék! Mert nincs szebb, mint a «komédiás» élete!
Aradi-Szabó István.

Dreher G. Ilette. rendszerű
önborotva - pengé 90
IV., Kossuth Lajos-utca 14. a legjobb!

Földváry Imre
férfidivat.
Angol nő ingblúz és férfifehérműt és férfifehérműt készít. 873
fehérműt és kalap raktáral IV., Kossuth Lajos-utca 18. és VIII. ker., Pákozi-ut 7. szám

Amerikai irodabutorok
Pénzszekrények
Garnitúrák
Nagy és Vértés
Budapest, 107
V., Aran János-u. 20.

Használt férfiruhát
veszünk a legmagasabb árban
SKALLA TESTVÉREK belvárosi szabócég
«hakölcsönzés!» W., Rákóczi-utca 3. Kristófi-tér mellett.

ARANYAT 225—430 K.-ig
grammonként. Hamisítogat 100 K.-ig. Brill. anst. ezüstöt, platinát legdrágábban vesz

Orbán aranyműves, Wesselényi-u. 10.
85-ik karácsonyi vásár
305 RIPPÉL játékboltjában
Budapest, V., Deák Ferenc-utca 12.